

דף מידע - משקלי השם, שם המספר, אותיות השימוש

משקלים

- **שמות הפעולה**: לכל אחד מן הבניינים בעברית יש שם פעולה. יש בניינים שיש להם שמות פעולה אחדים.

דוגמות	המשקל	הבניין
שלמים : כְּתִיבָה, תְּלִישָׁה חפ"נ : נְפִילָה גִישָׁה חפי"צ : יְצִירָה נפ"ו/ו : יְשִׁיבָה, יְרִידָה נל"י/ה : קִנְיָה, תְּהַיָּה, שְׁגִיאַה נעו"י : רִיבָה, שִׁירָה	קְטִילָה	קל
שלמים : שָׂרְפָה, גְּנָבָה חפי"צ : זָעָה (יז"ע) נפ"ו/ו : שָׁנָה, דָּעָה, גָּדָה	קְטִלָה	
שלמים : מְבַחֵן, מְשַׁאֵל חפ"נ : מְבַטֵּ חפי"צ : מְצַג נעו"י : מְרוֹץ	מְקַטֵּל	
שלמים : צָחֹק	קְטוּל	
שלמים : נִפְקְדוֹת	נִקְטְלוֹת	
שלמים : הַשְׂרָדוֹת נל"י/ה : הַשְּׁנוֹת	הִקְטְלוֹת	נפעל
שלמים : הִרְכָּבָה, הִבְחָנָה חפ"נ : הִפְלָה, הִגְדָּה חפי"צ : הִצָּעָה נפ"ו/ו : הוֹפְעָה, הוֹבִלָה נל"י/ה : הִפְנִיָה, הִשְׂרִיָה, הִשְׂרָאָה, הִלְוָאָה נפ"ו/ו + נל"י/ה : הוֹרָאָה, הוֹנָאָה, הוֹדָנָה, הוֹדָאָה נל"א : הִמְצָאָה, הִבְרָאָה נפ"ו/ו + נל"א : הוֹצָאָה חפ"נ + נל"י/ה : הִטְיָה נְדוּי נעו"י : הִכְנָה, הִפְצָה, הִכְנָה ע"ע : הִגְנָה, הִאָטָה	הִקְטִילָה	הפעיל

דף מידע - משקלי השם, שם המספר, אותיות השימוש

שלמים : אֶזְכְּרָה, אֶבְחַנָּה חפ"נ : אֶגְדָּה נל"י/ה : אֶשְׁלָה	אֶקְטֹלָה	
שלמים : הִסְפֵּם חפ"נ : הִבֵּט חפ"צ : הִצַּעַ	הִקְטֵל	
שלמים : מִפְרָעוֹת, מְעַמְדוֹת (גרוניים) נפ"י/ו : מוֹדְעוֹת (ניתן לנתח גם כבסיס + צורן סופי) נעו"י : מוֹכְנוֹת	מִקְטָלוֹת	הוּפַעַל
שלמים : כְּנוֹס, זְמוּן, בְּקוּשׁ מרובעים : עֲדָכוֹן, פְּרָסוּם נל"י/ה : פְּצוּי מְנוּי, פְּנוּי נל"א : חֲטוּי, מְלוּי, דְּכוּי חפ"נ + נל"י/ה : נְדוּי נעו"י : כּוּוֹן, קוּוֹם ע"ע : בְּסוּס	קִטּוֹל	פִּיעַל
שלמים : סִפְּנָה, בְּקָרָה מרובעים : פְּרָנְסָה, כְּלָפְלָה נל"י/ה : צִנְאָה נעו"י : פְּנָנָה	קִטְלָה	
שלמים : מְחִיבּוֹת מְעַרְבוֹת (גרוניים)	מִקְטָלוֹת	פּוּעַל
שלמים : הִשְׁתַּדְּלוּת, הִתְכַּנְּסוּת מרובעים : הִדְלְדְלוּת, הִתְאַרְגְּנוּת נל"י/ה : הִתְגַּלוּת, הִדְמוּת נעו"י : הִתְעוֹרְרוּת ע"ע : הִתְפּוֹצְצוּת	הִתְקַטְלוּת	הִתְפַּעַל

דף מידע - משקלי השם, שם המספר, אותיות השימוש

- **צורת הבינוני:** צורות הבינוני של הבניינים השונים מציינות משמעויות שונות: בעל מקצוע, בעל תכונה, בעל עיסוק, בעל תפקיד. צורות הבינוני של רוב הבניינים מציינות גם **שם תואר**.

חשוב לזכור!

אם המילה מופיעה בצורות: **נקבה, רבים, רבות, סמיכות**, יש להעביר לצורת הבסיס, כלומר **יחיד זכר** (כמו במילון).

דוגמה:

מְפַקְדוֹת ← מְפַקֵּד ← משקל מקטל ← שורש פק"ד ←

משמעות: בעל מקצוע (צורת בינוני של בניין פיעל)

טבלת צורת הבינוני בגזרות השונות

דוגמות	המשקל	הבניין
שלמים: שוֹמֵר, רוֹקֵחַ, שׁוֹפֵט, מוֹכֵר נפ"ו + נל"ה: מוֹרֶה נפ"א + נל"ה: אוֹפֶה נל"א: רוֹפֵא	קוֹטֵל	קל
שלמים: זָקֵן, חָרֵד, שָׁבַע, שָׁמֵן נל"ה: נָאֵה, יָפֵה, נָכֵה נל"א: יָרֵא, צָמֵא נעו"י: כֵּן, עַד	קֵטֵל	
שלמים: חָלוּץ, שָׁמוֹר נל"ה: צָלוּי, רָאוּי נל"א: מְצוּי חפ"נ + נל"א: נְשׁוּי נעו"י: לוֹט (בערפל) מוּג (לב)	קִטוּל	
שלמים: נְכַבֵּד, נְפַקֵּד נְאָמֵן (גרוניים) חפ"צ: נְצַב נל"א: נְפִלֵא נעו"י: נְבוּד, נְאוּר	נְקִטֵּל	

דף מידע - משקלי השם, שם המספר, אותיות השימוש

שלמים : מְזָכִיר, מְפַעֵל, מְדַרְיֵךְ חפ"נ : מְצִיל, מְגִישׁ, מְטִיף נפ"י/ו : מוֹשִׁיעַ נל"י/ה : מְרַצֵּה, מְנַחֵה נל"א : מְמַצִּיא, מְצַבֵּיא נעו"י : מְפִיק ע"ע : מְגַן	מְקַטֵּל	הפעיל
שלמים : מְסַמֵּךְ מְפָרַע (גרוניים) נל"י/ה : מְמַחֵה	מְקַטֵּל	הופעל
שלמים : מְפַקֵּד, מְאָמֵן, מְרַגֵּל מרובעים : מְתַרְגֵּם מְהַנְדֵּס, מְתַדְלֵק נל"י/ה : מְעַסָּה, מְלוֹחַ נל"א : מְרַפֵּא נעו"י : מְשׁוֹרֵר מְעוֹדֵד ע"ע : מְחוֹקֵק, מְחוֹנֵן, מְתוֹפֵף	מְקַטֵּל	פיעל
שלמים : מְשַׁנֵּעַ, מְלַמֵּד מרובעים : מְדַכְדֵּךְ, מְטַשְׁטֵשׁ	מְקַטֵּל	פועל
שלמים : מְתַעַמֵּל, מְתַלַּמֵּד מְתַנַּחַל (גרוניים) מרובעים : מְתַאֲגֵרף גרוניים + נל"י/ה : מְתַמַּחֵה	מְתַקַּטֵּל	התפעל

דף מידע - משקלי השם, שם המספר, אותיות השימוש

• משקלים בעלי משמעות

1. קטל - בעל מקצוע: ספר, שרת, נהג, בנאי, חזאי, פלאי
2. קטלת -
 - א. מחלה: אדמת, צהבת, צרעת, שפעת
 - ב. כלים ומכשירים: כספת, פורת, צלחת
 - ג. קבוצות ואוספים: ניירת, טיסת, פרטסת
3. קטל - בעל מוס: גדם, אטר, עור, קרח, חרש
4. קטלון } מצבים: שגעון, כשרון, הריון, בזיון, דכאון
- קטלון } פתרון יתרון, דמיון
5. קטיל -
 - א. בעל תכונה: בריא, נעים, זהיר
 - ב. תכונה: שביר, אטים, גמיש
 - ג. עונה חקלאית: אביב, בציר, מסיק
6. קטל - צבעים: סגל, ירק, ורד
7. קטלן - בעל מקצוע/תכונה: שמרן, רקדן, שחין, קרן (נגזר מבניין קל: שמר, רקד, שחה, קרא)
8. קטלן - בעל מקצוע/תכונה: פזרן, ותרון, בזבזן, גנדרן (נגזר מפיעל)
9. קטלטל } שמנמן
- קטלטל } הקטנה וחיבה: קטנטן
- קטלטלת } שמנמנת
- קטליל } שבריר
10. מקטל } מדבר, מפל, מורד, מוסד, מושב, מרעה, מכון, מלון, מחלה
- מקטלה } מקומות: מנהרה, מכבסה, מועצה, מושבה, מלונה
11. מקטל } מברג, מעדר, מאורר, מערבבל, מגש, מגב מצת, מוקד, מוקש, מתלה
- מקטלה } מטוס, מצוף, מחם
- מקטלת } מכשירים וכלים: מסררה, מבררה, מחרשה, מחוגה
- מקטלת } מסגרת, מקטרת, מגבת, מצגת
- מקטלת } משקלת, מלכדת
- מקטול } מטול, מסוק, מסור (חפ"נ)
12. תקטלה - שם עצם מופשט: תפארה, תשבחה, תודה, תורה, תקנה, תפלה
13. תקטלה - ציון מצב: תדהמה, תרדמה, תבהלה, תודעה, תורשה, תפוצה

דף מידע - משקלי השם, שם המספר, אותיות השימוש

משקלים בגזרת נל"י/ה שאין להם משקל מקביל בגזרת השלמים

תקטית - ש"ע מופשט: תדמית, תבנית, תרמית

מקטית - ש"ע מופשט: מגבית, מרבית

קטות - ש"ע מופשט: גלות, טעות, חזות

קטות - ש"ע מופשט: שטות פדות פסות

תקטות - ש"ע מופשט: תרבות

קטון - ש"ע מופשט: רזון, חזון

דף מידע - משקלי השם, שם המספר, אותיות השימוש

שם המספר

מספר סודר

קובע את מקומו של העצם בקבוצת עצמים,

מתאים לעצם במין.

דוגמה: הספר השלישי.

מספר מונה

מונה את העצם ומתאים לו במין.

דוגמה: שלושה ספרים.

א. המספר המונה

צורת נסמך

צורת נפרד

* המין נקבע לפי שם העצם.

שלוש פרות - פרה = נקבה

תשעה כלבים - כלב = זכר

* אחרי המספרים 2-10 יבוא שם עצם ברבים.

חֲמֵשֶׁה אחוּזִים

* מ 11 ומעלה אפשר לציין את שם העצם גם ברבים וגם ביחיד.

שלושה עשר אחוּזִים

או

שלושה עשר אחוז

* צורת נסמך תבוא לפני שם עצם מיודע.

זהבה ו **שְׁלֹשֶׁת** הדובים

	זכר	נקבה	זכר	נקבה
1.	אֶחָד	אֶחָת	אֶחָד	אֶחָת
2.	שְׁנַיִם	שְׁתַּיִם	שְׁנֵי	שְׁתֵּי
3.	שְׁלֹשָׁה	שְׁלֹשׁ	שְׁלוֹשָׁה	שְׁלוֹשׁ
4.	אַרְבָּעָה	אַרְבַּע	אַרְבַּעַת	אַרְבַּע
5.	חֲמֵשֶׁה	חֲמֵשׁ	חֲמִשָּׁת	חֲמֵשׁ
6.	שֵׁשׁ	שֵׁשׁ	שֵׁשֶׁת	שֵׁשׁ
7.	שִׁבְעָה	שִׁבַּע	שִׁבְעַת	שִׁבַּע
8.	שְׁמוֹנָה	שְׁמוֹנֶה	שְׁמוֹנֶת	שְׁמוֹנֶה
9.	תִּשְׁעָה	תִּשְׁעַע	תִּשְׁעַת	תִּשְׁעַע
10.	עֶשְׂרֵה	עֶשֶׂר	עֶשְׂרֶת	עֶשֶׂר
11.	אֶחָד עֶשֶׂר	אֶחָת עֶשְׂרֵה		
12.	שְׁנַיִם עֶשֶׂר	שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה		
13.	שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר	שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה		
...	...	...		
20.	עֶשְׂרִים	עֶשְׂרִים		

דף מידע - משקלי השם, שם המספר, אותיות השימוש

ב. המספר הסודר (מספר סידורי)

זכר	נקבה	
ראשון	ראשונה	
שני	שניה	
שלישי	שלישית	
רביעי	רביעית	
חמישי	חמישית	
עשירי	עשירית	
האחד עשר	האחת עשרה	
השנים עשר	השתים עשרה	
העשרים	העשרים	
העשרים ואחד	העשרים ואחת	
העשרים ושנים	העשרים ושתיים	

מאות

לפני "מאות" יבואו המספרים בנקבה נסמך. דוגמה: שלש - מאות

אלף

לפני "אלף" יבואו המספרים 3 – 10 בזכר נסמך, ובשאר המספרים בזכר נפרד.

דוגמה: חמשת אלפים, חמישה עשר אלף.

מליון

לפני "מליון" יבואו המספרים בזכר נפרד. דוגמה: ששה מיליונים, אחד עשר מליון.

(מליון = מילה לועזית, לכן ניתן לומר ששה מיליון וגם ששה מיליונים).

דף מידע - משקלי השם, שם המספר, אותיות השימוש

ג. מספר כופל (פי)

אחרי המילה "פיי" יבוא מספר במין זכר נפרד. דוגמה: פי שלושה, פי עשרה. (סימן לזיכרון המילה "פה" בזכר) לפני המילה "פעמים" יבוא מספר במין נקבה נפרד. דוגמה: חמש פעמים.

ד. תאריכים

תאריך בחודש יצוין תמיד בצורת זכר נפרד. דוגמה: תשעה באב, אחד באפריל.

ה. מספר סתמי

מספרים שאינם סופרים עצמים, אלא מציינים מספרים כלליים (מספר טלפון, קו אוטובוס) יבואו תמיד בצורת נקבה. (לפני מספר סתמי ניתן להוסיף את המילה "מספר").

דוגמה: דני נוסע באוטובוס קו (מספר) חמישים ושלוש, אני קורא בספר בעמוד (מספר) שבעים וחמש.

אותיות השימוש וכל"ב

ו' החיבור -

בד"כ מנוקדת בשווא.	לפני שווא ולפני אות בומ"פ מנוקדת בשורוק.	לפני י' בשווא מנוקדת בחיריק וה י' אינה מנוקדת.	לפני חטף מנוקדת בתנועת החטף	בביטויים קבועים מנוקדת בקמץ
ו אדם, ו ילדה	ו בית, ו שנים	ו ירושלים	ו אמונה, ו חכמה	כפתור ופרח בשר ודם עשרים ושש, ושבע

אותיות בכל"ל -

בד"כ מנוקדות בשווא.	לפני שווא מנוקדות בחיריק.	לפני י' בשווא מנוקדות בחיריק וה י' אינה מנוקדת.	לפני חטף מנוקדות בתנועת החטף	לפני הברה מוטעמת בשם הפועל - ל' בקמץ
בבית באמי לעיר מולדתי	בזמני לבראות בלבבי	ביריחו לירושלים בישראלים	לעבודה באמת בחדשים	לדעת לשבת